

niet de groei vertoonde welke het nationaal vermogen (volgens de geschatte waarde van alle kapitaalgoederen) als geheel te zien gaf: van '39 tot '74 steeg het aldus gedefinieerd nationaal vermogen van f 32 miljard tot f 674 miljard (in guldens van '39: ca. f 92 miljard), het totaalvermogen van de rijkste 3 % van f 10,9 miljard in '39 tot f 75,3 miljard – maar dat was, in guldens van '39 uitgedrukt: f 10,3 miljard, minder dus. Opvallend is verder dat er sprake is van een verminderde concentratie der vermogens – de rijkste 3 % van de bevolking bezat in '39 62 % van het geschatte totale privé-vermogen en in '74 44 %. 'Men zou', schrijft Wilterdink, 'de ontwikkeling als geheel kunnen typeren als een van partiële democratisering of egalisering. De klasse-ongelijkheid is verminderd, zonder onbelangrijk te worden.'¹

Dat die klasse-ongelijkheid zich ook bleef manifesteren op inkomensgebied, spreekt vanzelf.²

Wilterdink verbond aan al die constatering die hij met gepaste voorzichtigheid naar voren bracht (het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft na '60 geen schattingen van het nationaal vermogen meer gepubliceerd en de gegevens over de privé-vermogens zijn nogal onzeker), de conclusie dat twee aan elkaar tegengestelde opvattingen, beide 'tamelijk gangbaar', niet in overeenstemming waren met de werkelijkheid: 'aan de ene kant het idee dat 'privé-vermogen van de produktiemiddelen' nog steeds het fundamentele kenmerk van de huidige samenlevingen van West-Europa en Noord-Amerika is – aan de andere kant de gedachte dat privé-bezit of particulier bezit in de modernste westerse samenlevingen van ondergeschikte betekenis is geworden.'³ De tweede helft van die conclusie dunkt ons juist maar bij de eerste helft zouden wij willen aantekenen dat men er natuurlijk over kan twisten wat 'het fundamentele kenmerk' van een bepaalde samenleving is, en daarbij wil het ons voorkomen dat Wilterdinks zo opvallend gegroeide semi-particuliere vermogens in elk geval geen direct-leidende functie vervullen in de economie – wat de bedrijven van enige omvang betreft, berust die functie in ons land ook anno 1985 nog steeds bij de directies en raden van commissarissen die optreden namens de aandeelhouders.

¹ A.v., p. 299. ² Van het totale belastbare inkomen werd in '84 ruim 10% verdiend door 2,2% van de aangeslagenen en diegenen die in dat jaar meer dan f 100000 verdienden (één op elke twaalfhonderdvijftig aangeslagenen), verdienden samen 5% van het totale belastbare inkomen. ³ A. N. Wilterdink: *Vermogensverhoudingen in Nederland*, p. 178-79.